СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 278. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 30-го листопаду 1939. No. 278. Jersey City, N. J., Thursday, November 30, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1019. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПОЛАГОДЖЕНО АВТОМОБІЛЬНИЙ СТРАЙК

ДІТРОЙТ. — Між автомобільною компанією Крайслера і робітничою юнією, що належить до К.П.О., прийшло до згоди і робітники, по 54 днях страйку, могтимуть вертатись назад до праці. Усіх робітників внаслідок страйку було нечинних коло 60,000. Умови згоди покищо вповні не проголошені, а то тому, що юнійні провідники хочуть їх предложити робітникам до затвердження на масових зборах. Умова має компромісовий характер. У дечому компанія задоволила робітників, а в дечому, як от у питанні „замкнення фабрики" для неюнійних людей, робітники уступили.

ПАНІ РУЗВЕЛТ В ОБОРОНІ ПОЛІТИЧНИХ УТІКАЧІВ.

НЮ ЙОРК. — У прилюдній промові жінка президента, пані Рузвелт, брала в оборону тих політичних утікачів, які прибувають до Америки, а проти яких ведеться в Америці завзята кампанія, мовляв, вони забирають місцевим людям працю. Пані Рузвелт держала в руках одну летючку, звернену проти тих утікачів і питалася, звідки видавці тих летючок дістають на це гроші.

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ ПРО КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії під директорством д-ра Гелопа випитувало ріжних людей про те, що вони думають про американську комуністичну партію. Більшість, 52%, відповіла, що та партія або впрост контрольована Москвою, або є під переважними впливами Москви. 9% відповіли, що партія не підлягає жадним впливам, крім американських, а 39% сказали, що не мають про цю справу належної опінії. Водночас бюро ще раз перевело запити про те, котра світова держава в Америці є найменше любленою, і показалося, що далі нею є Совєти, які на сто американців злобули лиш одного прихильника.

НОВІ КАСАРНІ ДЛЯ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — У звязку зо скріпленням мілітарної оборони Ню Йорку треба нових касарень. У тій цілі переговорював ген. Гаскель, комендант нюйорського ґарнізону національної ґвардії, і піддавав думку, щоби продати теперішні нюйорські касарні, що містяться в дуже дорогих секціях, як при Парк евені і Пятій евені, а за ті гроші побудувати модерні касарні десь далі за містом, де ґрунт не дуже дорогий.

ВАШИНҐТОН ПИЛЬНО СЛІДКУЄ ЗА ДОЛЕЮ ФІНЛЯНДІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Урядові кола пильно слідкують за совєтсько-фінськими відносинами, не криючися з тим, що їх симпатії виразно лежать по боці Фінляндії. Положення вважають дуже критичним, а проте думки поділені по половині про те, чи схочуть Совєти вступити у властиву війну, чи ні. Половина думає, що ні, що Совєти таки не хочуть війни, знаючи добре свою внутрішню силу, чи безсилля. Вони, подібно як з Польщею, Латвією, Естонією та Литвою, будуть уживати погроз, але до отвертої війни не підуть.

ГУВЕР ВЕРТАЄТЬСЯ ДО АКТИВНОЇ ПОЛІТИКИ?

ВАШИНҐТОН. — У місцевих політичних колах говорять, що бувший президент Гувер тихцем приготовляється до того, що на наступній конвенції Републиканської Партії його іменовано кандидатом на президента. Ходять чутки, що він уже має за собою 102 кандидатів на згадану конвенцію.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА КОРОТШІ ПРЕЗИДЕНТСЬКІ КАМПАНІЇ.

ВОРМ СПРІНҐЗ. — Будучи на вакаціях, президент Рузвелт проте не опускає з ока ріжних політичних справ. Він мав наради зо своїми найближчими співробітниками в справі наступних президентських виборів. У засаді президент погоджувався, щоб обі партії наступного року півтора місяця пізніше мали свої конвенції, бо через те і президентські кампанії вкоротилися. Ті кампанії деколи нудять людей, а деколи роздратують їх.

Републиканські кола відкинули думку держати конвенцію півтора місяця пізніше. Та не знати, що вони зроблять, коли Демократична Партія таки ухвалить проволоку. Републиканці рішились мати свою конвенцію по демократах, а то тому, щоб знати, хто буде демократичний кандидат і відповідно до того застосуватись.

ДОРОГИЙ ОБІД.

НЮ ЙОРК. — Місцева Демократична Партія ухвалила мати традиційний обід у честь Джексона. Обід коштуватиме $100 від особи. На тім обіді промовлятиме президент Рузвелт. Сподіваються дві тисячів осіб. Чистий зиск з того обіду, $90 відсотків, піде до скарбниці Демократичної Партії, яка в той спосіб готовить гроші на вибори.

У КЛІВЛЕНДІ СПИНИЛИ ПІДМОГИ

КЛІВЛЕНД. — Внаслідок браку фондів у Клівленді спинили виплати 16,000 безробітних родин державних фондів. Також спинили видачу кормів бездітним людям, щоб той корм заощадити для дітей.

ВІЙСЬКОВІ ЛЕТУНИ ПІДПАЛИЛИ ЛІС

Військові летуни з фльотного летовища в Лейкгорсті, Ню Джерзі, запалили ліси нічними світлами, викиданими з літаків. Військова команда заборонила потім того роду вправи над сухими лісами.

У стейті Ню Джерзі горіли в вівторок ліси в 12 місцях.

КРИТИКУВАЛИ, АЛЕ НЕ ЗГОДИЛИСЯ

Встановлений шкільною радою міста Ню Йорку спеціяльний комітет для розгляду питання, чи порадно навчати в школах про полові справи, розвязався, не подавши ніякої поради в цій справі.

ОСТОРОЖНО З ВЛАЖЕННЯМ НА СТОВПИ

3-літний брат приплескував своїй 5-літній сестричці, Джені Форнієр з Нюпорту, Вермонт, коли вона потрапила вилізти на високий залізний стовп. Коли дівчина долізла до вершка, діткнулася дроту, котрим ішов електричний струм сили 24,000 вольт, і звалилася на землю нежива.

ВИПРАВДУЮТЬСЯ ЗА НЕДОВАЖУВАННЯ

Кампанія бюра ваг і мір у місті Ню Йорку проти ріжних торговельних обманств привела в міський суд велике число купців. Подають преріжні виправдування за недоважування: слабий зір, помилку при відчитуванні ваги, розгарячення.

СВ. МИКОЛАЙ УЖЕ ДІСТАЄ ПОЧТУ

Почтовий уряд уже почав діставати від дітей листи на адресу св. Миколая з просьбами за різдвяні дарунки.

Пишуть святому на преріжні адреси. Один лист мав адресу: „Північний Біґун, Бронкс".

ДОБРА ПРИЧИНА РОЗВОДУ

Суд у Лос Анджелесі признав Вальтерові Катаржинцеві розвід, бо його жінка, покидаючи його, лишила йому кондру, до котрої причіпила записку, на котрій написала: „Остаточно ти можеш змерзнути".

ПОМЕР ВИНАХІДНИК КОШИКІВКИ

У Лоренсі, в стейті Канзас, помер д-р Джеймс Найсміт, винахідник відомої мячевої гри кошиківки.

Він був колись професором фізичного виховання в Канзаському університеті.

ВАТИКАН ЗНОВУ ПРОТИ СОВЄТІВ

РИМ. — Ватиканський орган твердить, що це є просто виключене, щоб маленька Фінляндія могла змагати до війни з Совєтами, як це подає совєтська пропаганда, а що виглядає на звичайну большевицьку провокацію.

ВІДДАВ ЖИТТЯ ЗА СОБАКУ

Коли Едвард Ґроґен, 50-літній нічний сторож у Ню Йорку, ішов вночі зо своєю собакою по молоко, собака побігла під переїжджаючий трамвай. Ґроґен кинувся рятувати собаку. Йому вдалося відтрутити її на час спід електричного воза, але він самий дістав такий удар від воза, що упав на землю. Моторовий візвав амбулянс. Як приїхав лікар, Ґроґен уже був неживий.

ЩОБИ ПОЛІПШИТИ ПРОВІДНИКИ ЕЛЕКТРИКИ.

Як відомо, електрила легко проходить крізь залізо, але дуже пиняво крізь дерево, і ще пинявіше крізь скло. Вчені кажуть, що електрика пиняво проходить крізь такі речовини, що в них атоми міцно держаться свого власного місця. Та коли довший час бомбардувати дерево або скло дуже коротким хвилюванням електрики, то й дерево й скло починають тратити свою відпорність до електрики, бо атоми вже трохи зрушені в них коротесенькими хвильками електрики.

АЛІЯНТИ ПРО СВОЇ УСПІХИ

ЛОНДОН. — Урядово стверджують, що аліянтські кораблі затопили досі 43 німецькі субмарини. Сама французька маринарка сконфіскувала впродовж перших 9 тижнів війни 200,000 тон товару, призначеного для Німеччини. Війна на морі прибирає тепер з кожним днем більші розміри.

ПІДУТЬ СПІЛЬНО НА БАЛКАН

АНКАРА (Туреччина). — В Туреччині панує переконання, що Німеччина і Совєти зачнуть у короткому часі спільний наступ на Балкан. Та є одна надія, що наступ не буде успішний. А це тому, що тяжко буде Совєтам і Німеччині погодитись, як поділити між себе здобуту добич.

ЗАМЕРЗ НА ПОЛЮВАННІ

Коли Джан Деґен, 29-літний маляр з Фейрбенкс, на Алясці, не вертався цілу добу до громадки товаришів, з котрими вибрався на полювання в День Подяки, приятелі пішли його шукати. Знайшли його замерле тіло. Видно, відбився від товаришів і стратив дорогу.

ЯК ДІСТАТИ ОБСЛУГУ?

Коло пів тисячі жінок узяли участь у конференції 24 жіночих організацій у готелі Рузвелт у Ню Йорку, на котрій розглядали питання: як дістати хатню прислугу?

Між бесідницями були: відома письменниця Фені Герст та пані Рузвелтова.

В ІТАЛІЇ СПОКІЙНО

РИМ. Пішли вісті, що Італія готується до війни на весну та що видано з боку американського посольства осторогу, щоб американці, що живуть в Італії, вертались до Америки. Американське посольство в Римі заперечує це. Навпаки, американська кольонія надіється, що з Америки приїде цього року більше число прогульковців, бо в Італії спокій і не видно, щоб заносилось на війну.

ПОЛЕ НАЙБЛИЖЧОЇ ВІЙНИ?

Стрілка на карті Фінляндії, котру хоче загорнути совєтська Росія, показує місцевість Майніл, де, як каже большевицький уряд, фінці почали обстрілювати російські позиції й убили 4 жовнірів та ранили 9. Росія домагається забрання фінських військ поза границю.

СОВЄТИ ПРОВОКУЮТЬ ВОЄННИЙ КОНФЛІКТ З ФІНЛЯНДІЄЮ

МОСКВА. — Совєти проголосили, що зірвали з Фінляндією договір про ненапад. Уневажнили його односторонною деклярацією, вносячи тим іще більше напруження у такі замотані фінсько-совєтські відносини. Далі Совєти оголошують через радіо про нові „інциденти", себто про те, що нібито фінські жовніри далі нападають на совєтських вояків, а фінська артилерія стріляє на совєтську територію. Совєтська пропаґанда називає це „фінською провокацією".

ФІНИ ПРО МОСКОВСЬКІ БРЕХНІ.

ГЕЛЬЗІНКІ (Фінляндія). — Фінляндський уряд проголосив, що прослідить докладно все те, що подає совєтське радіо про „фінську аґресію". Стверджує, що нічого не знає, щоб фінське військо переходило на совєтську територію чи стріляло на совєтських жотнірів. Каже, що такі річи є цілковито неправдоподібні, бо видано окремі прикази до армії, щоб вона оминала конфліктів на совєтсько-фінській границі. В цілій Фінляндії населення страшенно огірчене, бо добачує в поступованні Совєтів змагання спровокувати конфлікт, зглядно його видумати, щоб мати причину до нападу.

ДАВНЯ ПРОВОКАЦІЙНА МЕТОДА.

МОСКВА. — Совєтська преса широко розписується про „обурення" робітництва на фінський уряд і подає, як це робітництво „масово" по ріжних містах протестує і „взиває" Совєти повзяти гострі міри, щоб скінчити раз назавжди з „фінськими провокаціями. Між іншим „робітництво Києва", як подає московська преса, взиває, щоби показати силу Совєтів супроти тих, що „викликують війну".

ПОЛЬКА ПРО СОВЄТСЬКУ ВЛАДУ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ.

ЛОНДОН. — Полька Ева Каменьська, що прибула до Англії, втікши з західно-українських земель, коли вони вже були під Совєтами, розповідає про совєтський терор над поляками. При тім згадує і за українців. Каже, що совєтська влада розстріляла також багато українських священиків і позамикала багато українських церков. Каже, що Львів є в руках ҐПУ. Хто покажеться на вулицях міста по означенім на ходження часі, до того стріляють без попередження. Тюрми переповнені. Вязнів піддають тортурам. У вязницях повно священиків, як польських так і українських. Дня 10. листопаду вбито священика на вулиці, коли йшов до хворого з Найсвятішими Тайнами. В останніх днях ҐПУ розстріляло 60 українських націоналістів, з котрих більшість становили студенти або люди вільних професій.

НІМЦІ ЗА СОВЄТИ, А ПРОТИ ФІНІВ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд є по стороні совєтської аґресивної політики супроти Фінляндії. Значить, поступає зовсім противно до того, як поступала Німеччина передше.

„ДВОЛИЧНІ ЗРАДНИКИ".

БЕРЛІН. — Так кажеться про англійський уряд в офіційній німецькій відповіді на британську „Синю Книгу". Націсти закидують тому урядові, що він з розмислом ошукував Німеччину, бо фальшиво подавав про те, що Польща вишле свого представника до Берліну на переговори, коли по правді Польща ані не думала висилати представника. Англія, кажеться у німецькій відповіді, зробила це на те, щоб зискати на часі й проволокти воєнний вибух на кілька днів, щоб краще себе підготовити до такого вибуху.

ТОРЕЗ, ЩО ШКАЛЮВАВ С. ПЕТЛЮРУ, ЗАСУДЖЕНИЙ НА ТЮРМУ.

ПАРИЖ. — Відомий комуністичний провідник Торез, якого пошукують французькі власті уже довший час, засуджений на 6 літ тяжкої тюрми за дезертування з армії. Торез був адвокатом Шварцбарта в процесі за вбивство бл. п. Симона Петлюри. Його промови перед судом були огидним очерненням української визвольної боротьби.

ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ НІМЕЦЬКА ПОЛЬЩА?

БЕРЛІН. — Ще досі нема певних відомостей, як повинна виглядати нова Польща, згідно з німецькими плянами. Та визнають за певне, що та Польща обійматиме три польські міста: Краків, Ченстохову і Лодзь.

„ЛОВИ" НА „ДОЙЧЛЯНД".

ЛОНДОН. — Британська фльота розпочала на велику скалю погоню за німецьким „кишеньковим" панцирником „Дойчлянд", що затопив британський корабель „Равальпінді". Кажуть, що погоня потребає принаймні кілька днів. Одначе німецький корабель має такі гармати, що є тільки пять кораблів по стороні аліянтів, що можуть з ним мірятись. У тому і трудність зловлення німецького корабля.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY).
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОСІЯ БЕЗ МАСКИ

Захопивши під свої впливи три балтійські держави, російський уряд розтягає тепер свої загребущі лабети по Фінляндію. Коли Фінляндія, не зважаючи на свої розмірно малі сили, не дається, Росія на неї лютує. Коли ж лють Росії не зворушує фінляндського народу, Росія закидає йому бажання проливу крови; вона навіть закидує йому вже справжнє почінання війни обстрілом російських військ. Коли ж це не помагає, Росія вдає моральне обурення й обєднує проти Фінляндії її недавно добуті прислужниці й союзника.

Як звичайно, прихильники Росії почали себе бити хвостами по боках, щоби й у собі виробити їдь морального обурення проти могутньої Фінляндії за її охоту воювати з дрібненькою Росією. . . Займає між іншим таке становище й німецький уряд, котрий тепер дає звісну пораду грабіжника, що вперше післав до прохожого дитину просити шуби: „Віддай братец, шубу, віддай! Адже бачиш: бідна дитина просить!" Одначе, не зважаючи на німецьке обурення на фінляндське поведення й німецькі симпатії для Советів, світ старається подивитися на справу здоровими очима, розглянути справу холодно, забути про всякі, хочби найгарячіші почування.

У російській політиці супроти Фінляндії видно виразно дальше продовження тої самої політики, якої російський большевицький уряд постійно держиться: політики, яку німці охрестили одним словом „махтполітік", себто політикою сили. Ця політика не ставить собі ніякого суспільного або морального ідеалу, не думає ні про правду, ні про справедливість, ні про красу, а думає лише про одне: як задержати вже здобуту силу і як її ще далі розвинути. Як не додається ніяких моральних вартостей до цілі, так не звертається в цій політиці уваги на моральні вартості при виборі засобів до переведення цеї цілі. Всякий засіб добрий, який веде до цілі. Він може бути неморальний, але як дозволяє добитися цілі, то він уважається добрим. Насильство й брехню, наприклад, осуджується з морального боку, але люди, що йдуть по лінії політики сили, не вагаються вживати ні брехні ні насильства.

Хто запізнався з большевицькою літературою й пресою, той може в них знайти аж забагато цинічних підтверджень на це наставлення большевизму. Інколи большевицькі світочі говорили ці справи з ясністю, доведеною до цинізму. Тепер ці засади вони переводять у життя в цьому інциденті з Фінляндією. Маємо тут щиру послідовну боротьбу за збільшення сили через захоплення невеликої країни та цинічне вживання насильства, фальшу й брехні як засобів для досягнення цілі.

ОЧЕВИДЕЦЬ ПРО ЗАХІДНЮ УКРАЇНУ

(Подане тим, котрий щойно недавно опинився поза межами Советів).

Облога Львова.

Дня 12. вересня пополудні німецька панцирна дивізія (1. Гірська Дивізія з Баварії) передерлася зо Словаччини через Сянки, Самбір аж під Львів. Німецькі повзи віхали на вулиці Городецьку і Стрийську. Та їх польське військо відперло ручними гранатами і бомбометами. Побудовано нашвидку барикади. Німецькі війська завернули назад та обкружили Львів з усіх сторін. Облога Львова тривала 10 днів. Дня 22. вересня німців „злюзували" большевицькі війська.

Дні облоги Львова були нестерпним пеклом для мешканців Львова, а головно українців. Без води, світла, хліба, харчів люди сиділи в льохах, які часто ставали для них гробами.

Німецька артилерія стріляла дуже цільно й нищила польські батерії, що стояли по цілому місті. Багато домів потерпіло від бомбардування, особливо околиці головного двірця, цитаделі і касарень. Німецька піхота займала помалу передмістя Львова, як Левадівку, Богданівку, Янівське, частину вулиці Листопада, Потоцького і Янівської. Польська артилерія обстрілювала безпощадно доми, заняті німцями. Німці евакували населення з занятих ними дільниць Львова, зате поляки не дозволяли на евакуацію цивільного населення на схід.

Поляки уставили скорострілі на загальному шпиталі при вул. Піярів і стріляли до німецьких літаків. Тоді німецькі літаки скинули летючки, в яких остерігали, щоб забрати скорострілі, бо інакше збомбардують шпиталь. Та поляки не забрали скорострілів. Тоді німецькі літаки кинули кілька бомб на шпиталь і вбили багато хорих.

Міська рада Львова вирішила одноголосно піддатись і здати місто. Та командант львівського корпусу, генерал Лянгнер, рішив воювати до останнього вояка. Він заборонив опускати Львів і казав стріляти з гармат на личаківську дорогу, що веде до Винник, бо цією дорогою втікало цивільне населення Львова на заклик міської ради.

Зазначу, що гармати і скорострілі уставлювано спеціяльно коло українських церков, домів і установ. А так було, що німецькі стрільна й бомби падали там, де були польські гармати чи скорострілі.

Підчас облоги як хто з українців показався на вулиці, то зараз його брали будувати барикади, копати окопи та ховати трупів.

Крім польського війська боролися ще „стшельци" і скавти. Були теж відділи жінок: „пшиспособене войскове кобєт". Усе населення, а навіть і військо, голодували, бо не було нічого зорганізовано.

Українці жили в льохах. Голод і спрага з кожним днем зростали. Тому, що електричні получення були знищені, а радіо не функціонувало, ніхто не знав, що большевики рушились і підійшли вже під самий Львів.

Що було по селах і містечках?

Коли таке діялось у Львові, то в краю, на захід від Львова, українці скрізь раділи, бо надіялися, що надійшов час з листопадових днів 1918 року. Всюди вивішували українські хоругви. Скрізь поставала самочинно українська міліція, з жовтоблакитними опасками. Як входили німці, то тому не противились і давали міліціям дозвіл носити зброю. Люди скрізь витали себе радісними словами „Слава Україні!"

Радісний настрій зростав, бо німецьке військо так поводилося, що можна було припускати, що українцям заблисла краща доля. Але вже тоді дехто казав, що Волинь, Полісся і західня Білорусь мають відійти до СССР. У Стрию українці перебрали владу перед приходом німців і випустили політичних вязнів та зорганізували міліцію.

В Миколаївщині вибухло 15. вересня українське повстання проти поляків. Українські повстанці самі без ніякої помочи вхопили за зброю і прогнали поляків з цілого повіту. Вони мали кільканацять скорострілів і кількасот крісів. Та поляки вернулися з більшими силами, з панцирними самоходами, з більшим відділом кавалерії, піхоти, поліції, стшельців і т. д. Після розпучливої геройської оборони миколаївські повстанці мусіли відступити на захід і північ. Поляки жорстоко мстилися на українських селянах, палили села, кидали свідомих селян до горіючих хат, розстрілювали мужчин; о. Божейка з Надітич таки зарізали на очах жінки, постріляли теж багато священиків, учителів та інших інтелігентів. Згоріло тоді кільканацять сіл над Дністром. Правда, німці вислали на поміч повстанцям панцирні самоходи, та вони прийшли запізно, вже після жорстокої пацифікації...

Пізніше оповідали, що як прийшли большевики, то на доноси наших ворогів арештовано багато українських повстанців, і вони стануть перед большевицьким военним судом. З яким вислідом — легко догадатися.

(Кінець буде).

НЕ ПАДАТИ ДУХОМ!

Нема великого дива, коли хто з нас сьогодні зажурений, прибитий, схвильований. Багато є таких причин, що виправдують такий стан душі. Занадто ми звязані з Рідним Краєм, щоб не відчувати глибоко отої всеї трагедії, що її доводиться переживати нашим людям на рідних землях і тим усім, що знову тисячами мусіли ті землі покидати і шукати захисту на чужині, й то в добавок там, де особливо гірко жити...

Та жаль і смуток не поправить долі наших братів. Він тільки може бути зручно використаний такими елементами, що полюють на такі хвилини на те, щоб наш нарід розбити, щоби потрясти його зорганізованим життям, його інституціями і придбаним добром.

Коли хто приглядається до нашого народнього життя в Америці, той певно знайшов в останніх часах доволі матеріялу до смутку. Він бачив, як завзялися „свої" своїх добивати. Він бачив, як большевицька зараза зачала затроювати душу нашого робітника, вказуючи йому „рай" на західно - українських „визволених землях". І як ріжні пройдисвіти намагалися на ріжні лади звязувати нашу визвольну акцію з „неамериканською діяльністю". Коли таке діється, то не диво, що й декому з наших передових діячів приходиться часами сумніватись, чи варт запрягати себе з цілої сили і з цілої душі до такої праці, з якої є такий малий вислід. Бож може зайти, і то без труду, таке, що та праця може бути кожної хвилини знищена, а довіра до людей, що її вели, захитане. Ось таки думки підніс зо щирого переконання і відчуття один з наших молодих провідних сил, що роджені й виховані в Америці. І то підніс публично перед тисячами наших людей, що прибули на віче. І признався, що як то мило часами помилятись, як то приємно відчути, що наш нарід добрий, здисциплінований, свідомий і патріотичний. А що важне: ще й розумний. Бо як стоять, так і стоїть далі при своїх переконаннях, при вірі, що не можна помилятись у тому, за що віддали життя найкращі сини нашого народу, ті, що їх величаємо героями, в яких память влаштовуємо національні свята.

Ось таких маніфестацій нашої спільноти нам треба якнайбільше. Мусимо одні одних підпирати й одні одним додавати духа. Бо всі ми працюємо разом для одної цілі і для одної ідеї. Коли ми разом, то не боїмося нікого й нічого, бо за нами нема ніякої неправди. А є тільки добра воля присвятити час і труд та гроші для доброї й великої справи: допомоги визволення поневоленої України. А також і на те, щоб наше життя в Америці розвивалось і ставало змістовнішим і культурнішим.

ТАКИ ТЯГНЕ ЇХ ДО РОСІЇ

У Канаді живе іще яких 15 до 20 тисяч духоборів. Є це російська релігійна секта, що покинула яких 40 літ тому царську Росію, внаслідок релігійних переслідувань і поселилась у провінції Саскачеван, а опісля частина їх перенеслася звідси в провінцію Британську Колюмбію. Ті духобори, що живуть у Британській Колюмбії, зовуть себе „Синами свободи" і не хочуть канадійщитись та задержують свої деякі дивачні навички, що осмішують їх в очах культурних людей, а також спричинюють те, що канадійські поліційні і судові власті вважають їх тернем у нозі. До тих дивацтв духоборів належить ходження голими на публичних місцях, як жінок так і мужчин, коли їм щось не подобалось із розпорядків влади. Є це нібито протест, щось у роді голодівки вязнів по тюрмах. Також палять вони нераз публичні школи в їхніх оселях, не хотячи посилати до них своїх дітей. У деяких з тих людей є дивне получення анархізму із сектантською релігійністю. Духобори ненавидять священиків. Саскачеванські духобори стали вже більше культурні, кінчать вищі школи та є з них уже кілька вчителями, адвокатами тощо.

У Брилиент у Британській Колюмбії відбулася недавно конференція духоборських делегатів з дистрикту Вест Кутеней. На тій конференції рішено, що всі члени духоборської секти „Сини свободи" мають подбати, щоб їхні діти побирали однакову науку англійською і російською мовою.

Бесідники, що промовляли на тій конференції, підкреслювали значіння науки російської мови, як забезпечення для їхніх дітей на випадок повороту до Росії, щоб не чулися там чужинцями.

Провідники секти висказали надію, що їхній, іще не інтронізований голова Петро Верегін II. буде встані прибути до Канади з большевицького заслання чи тюрми. Вони заявляли, що інтернаціональні комплікації стояли досі на перешкоді, щоб уможливити цьому провідникові прибуття до Канади. Якщоже він не буде в можності тут прибути, то духобори, пригадавши собі, видко, магометанську приповідку: „не прийшла гора до Магомеда, то треба Магомедові було піти до неї", поїдуть з Канади до нього, до Советів, і там остануться.

Додамо, що в канадійських духоборів тепер безкоролівя. Їхній голова Петро Верегін II. помер перед роком, а духоборами править його мати і 17-літній братанок. Покійний Верегін, що був собі авантурник, що прибув до Канади з большевицької Росії, коли його батька Верегіна I. вбив хтось підложеною бомбою в залізничім вагоні, коли вертався до своєї кольонії. Верегін II., не зважаючи на свою сповідну святість, сидів два рази в кримінлі, раз за кривоприсягу, а другий раз за побиття свого секретаря, й малощо не був депортований до Сов. Росії. Був він дуже загонистої вдачі і все процесувався, аж вкінці милосерна смерть забрала його з цього світу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Дітройт, Міш. — У доповнені дописі д-ра А. Кібзея про У. Н. Дім у Дітройті подає пані Розалія Биба, що дротяний пліт довкола Дому був побудований заходами Жіночого Комітету У. Н. Дому, що занявся продажем тикетів і влаштував баль на ту ціль.

В. Будзиновський.

КНЯЖА ПЕЧАТЬ

(Небилиця).

(4)

— Не втече і ніхто не випустить його! — сміявся Зашко. — Мій льох мурований і ніхто не знає, де вхід до нього. Як би й знав, то до льоху не доберешся, бо ключ у старого Печера.

При цілій тій розмові була Параскевія. Щоб на душу її батька не впав такий великий гріх, загадала врятувати князя. Вона промовила:

— Не личить про долю князя рішати поза плечима святого пророка Печера. Заждіть до завтра, аж старий Печер прийде сюди, або аж його син Петро принесе волю свого батька.

Всі, і найбільші крикуни сказали, що дівчина розумно радить. Порішили відкласти суд до другої днини і розійшлися.

— Нарешті дістанеш мужа! — сказав Зашко, поклепавши доньку по рамени, коли з лісу верталися до села. — Завтра вріжемо Болехові голову, після завтра виберемо нового князя, третьої днини буде весілля.

— Може й буде, — погадала дівчина. — Та не таке, яке ти ладиш мені!

Прийшла темна ніч. Місяця не було, ще й чорні хмари закрили ціле небо. Князеві було однаково: світить місяць, чи ні. До льоху, в якім лежав князь, і в ясну днину не доходив промінь світла. Князь лежав на голій вогкій землі, звязаний як баран. Він, що стільки людей вкинув був до своїх льохів, ані думки не мав, що то таке погане мешкання і що так дуже прикро лежати в такій світлиці.

— Що вони думають зо мною зробити? — питав сам себе. — Хіба не випустять мене, бо слушно бояться, що я всіх їх вистинав би. Довго держати тут також не посміють, щоби я яким чудом не вихопився відси. Хіба, щоби не мати клопоту зо мною і через мене, вбють мене? Хіба що так!

Чим далі вніч, тим ставало зимніше. Його зуби дзвонили, його серце скорчилося. Він став молитися. Хоч відкидав майже всі прощення, з якими люди зголошувалися до нього, він тепер покірно просив Бога, щоби поміг йому і видобув з тої скрути.

Аж лячно подумати! Не будь хто, а сам князь мусів упасти так низько! Мусів упокоритися і просити.

Не докінчив молитви, бо погадав собі:

— Вже йдуть мої кати!

Так він мусів погадати, і піт виступив на його тіло, бо заскреготав ключ і блиснуло світло. Князь не бачив, хто то ввійшов і приступив до нього, бо очі сидячого в темноті осліпило світло ліхтарні.

— Князю, — шепнув тихий голос. — Подайте руки, нехай розітну пута! Я вас виведу відси на волю.

— Хто ти? — спитав недовірчиво.

— Тс, не так голосно, щоби не вчули нас! Я слаба дівчина, та хочу врятувати вас. Скоро, наставте руки!

Очі князя вже привикли до світла. Він справді побачив перед собою жінку. Лиця не бачив, бо було заслонене. Наставив до неї звязані руки. Вона розтяла пута ножем і сказала:

— Вас хочуть убити. Ходіть за мною!

Хитаючися між надією і страхом, князь ішов за дівчиною і вийшов на світ божий. Розкішно втягав повними грудьми свіжий нічний воздух.

— Тут ви ще не цілком безпечні. Ходіть далі!

Пішла проміж господарські будинки, зайшла в сад і повела князя аж на його кінець, до задної огорожі.

— Тепер, — каже — пройдіть те поле отсею стежкою. Вийдете на дорогу попри ліс. Крізь ліс, як продовження польової стежки, йде плай. Цим плаєм зайдете попри Герину і попри Должку аж до Болехова. Замок ще в руках вашого війська.

Її голос був невеселий, жалісний. Голова була обкутана великою хустиною. Трясучися з зимна, вона ту хусту стягала тісніше на плечах. Князь промовив:

— Спасибі тобі серце, за те, що ти для мене зробила. Яким способом ти дістала ключі до льохів Зашка?

— Льох має два ключі, — відповіла дівчина. — Та кромі мене про другий ключ в хаті не знав ніхто. Щоби ніхто не побачив його і не догадався, хто вас випустив, зараз піду і кину його в ріку. Свіча пливе зараз по тім боці нашої хати.

— Скажи немі, хто ти? — спитав вдячний князь. — Мушу знати бодай твоє імя, як прийдеться колись зробити тобі якусь прислугу.

— Годі! — відповіла дівчина. — Хоч не виключене, що мені буде потрібна ваша ласка... Бува буде потрібна!

— Кленуся зробити для тебе все те, що лише буде в моїх силах, щоб це не було. Як тобі завдячую моє життя! Та я мушу знати твоє імя. Інакше мені годі буде знати, що це ти прийшла до мене.

Покрутила відмовно головою, так що під хустою розпустилася її коса і волосся як золота намітка спливало по плечах.

— Мого імени не вільно мені сказати... хіба...

— Що хіба? Кажи!

Приступила до князя ближче, кажучи живо і рішучо:

— Схилиться передо мною!

— Навіщо це? — спитав князь схилившися.

— Нижче! Ще нижче!

Зсунула густу з плечей і живо розщіпила два горішні гудзики горсету. І в пітьмі темної ночі мож було бачити біленьке тіло її лебединої шиї. Нахиливши до нього з боку шию і відвернувши в бік голову, сказала:

— Вкусіть мене в шию!

— Я? — спитав князь здивований. — Я тебе в шию вкусити? Та навіщо тобі це?

— Я вже знаю, навіщо. Досить того, що я одна знаю. Колись може й ви будете знати. Вкусіть! Живо, бо час іде. Ви й так тут довго загаялись.

— Дівчино! Подумай...

— Я вже подумала. Це мені потрібне... Як ви справді хочете в якісь моїй потребі помогти мені.

— Коли ти так вперлася, то нехай!

Князь приклав свої уста до її шиї.

— Не цілуйте, а вкусіть! — сказала сердито.

Князь взяв її шкіру злегка між зуби. Йому бачилося, що в своїх устах ще ніколи не мав чогось такого солодкого.

— Кусайтеж!

Князь стиснув зуби.

— Ліпше! Ще ліпше! Ще! — напирала дівчина нетерпеливо.

— Боюся!

— Та чого?

— Що тебе буде дуже боліти.

— Нехай болить! Ліпше!

— Ах, яке солодке те твоє тіло!

— Кажу, ліпше! Ще сильніше!... Ах, досить, досить! — зашипіла. — Тепер пізнаєте мене по знаках від ваших зубів, як прийду коли до вас. Тепер ідіть! Біжіть тою стежкою.

Відвернулася і втекла, полишаючи на місці туманіючого князя. Йому бачилося, що то був якийсь любий сон. Став жалувати, що позволив дівчині відійти. Постояв і очунявши пішов.

(Кінець буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР.

До Америки вернувся недавно відомий французький актор Шарль Боєр. Коли вибухла війна, його покликали до служби й він виїхав з Галівуду й поїхов до Франції. Відслужив якийсь час в армії й дістав дозвіл виїхати в Америку грати в фільмових штуках.

Для Франції важно мати жовнірів, але на фронті Боєр варта стільки, що інший француз. Зате в Галівуді він може для Франції зробити стільки користи, скільки інший француз не потрапить. Отже Боєра відіслано до Америки.

У нас часто чути нарікання: чомуж цей ґенерал не йшов у боєву лінію, як інші вояки? То легко сидіти кілька миль за бойовим окопом і дивитися в мапу.

ЗАКОН ПЕРЕСІЧНОСТИ.

С. Маєрс, професор математики у військовій школі в Чарлстоні, Савт Каролайна, здавна любувався забавлятися студіями закону пересічности.

Закон пересічности це ствердження явища, що в ріжних справах відірвані явища можуть попадатися зовсім без порядку, але коли взяти їх у більшому числі, в них покажеться якийсь порядок і система. Наприклад звичайно не можна знати, коли вмре дана людина. Одначе коли взяти більше число одного віку, то на основі минулого досвіду можна буде знати, скільки з них помре до року, до двох і так далі. На такому досвіді пересічности спирається між іншим життеве обезпечення, між іншим і обезпечення в модерних запомогових орґанізаціях.

Цей закон пересічности проф. Маєрс примінив і до себе. Платив він уже кільканацять літ асекурацію проти автомобільного випадку й, здавалося, платив даром, бо випадку ніякого не мав. Цього року йому радили покинути асекурацію, бо, казали, видно, що він випадку не буде мати. Та він сказав: Досвід показує, що в Америці кожний автомобіліст попадає в автомобільний випадок раз на 17 літ. І він заплатив асекурацію. Кілька місяців після цього на його авто наїхало інше і він вийшов з випадку зо зломаною рукою.

МАКАРОНИ ВАЖНІ.

Італійський уряд сконфіскував одно число туринської ґазети „Ля Стампа" за те, що вона гостро виступила проти Росії, доказуючи між іншим, що російська армія при вході до Естонії виказувала повний стан дезорґанізації.

Стаття говорила, що російська команда не зуміла зорганізувати добре підвозу провіянтів для армії, що вона не вміла підготовити механіків для моторових возів армії, і т. і.

Очевидно, це все можливе, і тому повстає питання: защо конфіскувати ґазету? Чи не тому, що італійський уряд не зумів іще наладити як слід достаточної скількости пшениці на макарони для італійців і все ще покладається на українську пшеницю?

АСЕКУРУЮТЬСЯ ПРОТИ ЛІКАРСЬКИХ ОПЛАТ.

Департамент асекурації в стейті Ню Йорк видав перший дозвіл на провадження товариства для забезпечування людей проти лікарських оплат.

Орґанізація, що повстала на основі цього дозволу, побирає від обезпеченого $16.80 на рік, якщо він працює, $13.80 за його жінку й кожну дитину від 16. до 18. року життя, та $8.40 річно за кожну дитину від 1. до 16. року життя. Обезпечений дістає асекурацію його рахунків з лікарями до висоти $225 на рік. Одначе перший рахунок лікареві до висоти $6 має заплатити самий обезпечений.

Звісно, цей рід асекурації це новина і як така може нас іще вражати неприємно. Та з часом ми привикнемо й до думки асекурувати свої лікарські оплати, як ми привикли нині до плачення за обезпечення свого життя.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ВАЛІНГФОРД, КОНН.

Треба виконати приречення.

Чи ми виконаємо те, що ми приректи на союзових зборах, які відбулись у нас 29 жовтня ц. р.? Зразу ми почали братись до роботи досить енергійно, але це було хвилеве, неначе той соломяний вогонь, що засвітить і погасне. Чому воно так? Тому, що в нас нема витревалости пробувати ще раз, коли нам щось не вдасться. Та коли не вдасться щось раз, то треба пробувати другий і третій, аж доки не дійдемо до цілі. Візьмім приклад з інших відділів у нашім стейті, котрі по зїзді придбали відповідне число нових членв. Колиб так поступили всі 20 відділів, що є в нашім стейті, то ми вже давно булиб досягнули, а навіть перевищили те число, яке ми маємо осягнути до кінця цього року. Ми нині мусимо забути за ті часи, коли то вписували члена до відділу щойно тоді, коли його хтось привів до відділу. Також не вистарчає нині й те, коли тільки закликається до вступлення в членство. Панове урядники мусять самі піти поміж людей і приєднувати членів. А коли хтось сам не хоче, то повинен мені написати, а я разом з ним піду в належне місце.

По місцевих відділах можна нераз почути нарікання на місцевих урядників, що зробили їм зло, бо не дали бенефіту, або не дали комусь говорити на мітинґу, чи щось інше. З цього виходить шкода для відділу та для цілого Союзу. Нераз ті нарікання цілком безпідставні. Нераз вони мають підстави, але що винен тому цілий Союз? Такі непорозуміння треба вирівнувати. А коли дотичні особи не годні цього вирівнати самі, то хай когось попросять до себе і він, як безсторонний свідок, справу розсудить. А Союз на тім терпіти не повинен. До нього треба приєднувати членів без огляду на місцеві сварки. А передівсім треба дбати про те, щоб молоді люди до нього вступали.

Родичі не повинні виправдуватись тим, що, мовляв, син, чи донька вже мають 18, або більше літ, та не хочуть, щоб їм хтось приказував. Діти, хоч і старші, все послухають ради родичів. Тому родичі повинні вплинути на своїх дітей, вияснюючи їм, що в нас є свої багаті і сильні українські інституції, в яких український хлопець чи дівчина скорше чогось дібється, ніж у чужих.

Я вже вернувся з поїздки в стейті Род Айленд і буду знов обїздити відділи в нашім стейті з тим переконанням, що ми всетаки ще виконаємо ті зобовязання супроти У. Н. Союзу, які ми на себе приняли. Треба лиш трохи того хотіння, а ряди Союзові будуть зростати.

А. Маланчук,
окружний організатор.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ.

Союзові збори.

Союзові збори чотирьох відділів, 206-го, 241-го і 368-го з Вунсокет, і 181-го з Менвил, Р. Ай., відбулися 19-го листопаду ц. р. в парохіяльній салі під числом 74 Геріс евеню.

Збори відкрив предсідник відділу 206, Ілля Околіта, короткою промовою і заявив приявним членам та членицям, що на салі є приявні гол. урядники У. Н. Союзу, а то головний радний п. Микола Давискиба та окружний орґанізатор А. Маланчук. Далі він піддав думку, щоби приявні вибрали до переведення тих зборів голову та двох секретарів. Головою вибрано Іллю Околіту, а секретарями Степана Бардачевського з 241 відділу та Івана Кокольського з 206 відділу.

Голова попросив на першого бесідника гол. радного Н. Давискибу, котрий повитав усіх присутніх від головного уряду, як також від себе, за те, що вони так чисельно явились на орґанізаційні збори.

П. Давискиба переповів про початки орґанізації У. Н. Союзу і закликав приявних далі орґанізуватись у свою орґанізацію, якою є У. Н. Союз і в той спосіб творити силу, з якою будуть усі числитись та якою можна буде помогти багатьом нашим братам у їх боротьбі за визволення. Присутні нагородили його бесіду оплесками.

Далі покликано до слова окружного орґанізатора, п. А. Маланчука, який на початку візвав приявних, щоби цовстанням з місць віддали пошану тим українським героям, що віддали своє життя за рідний край. Після того п. Маланчук почав говорити на орґанізаційні теми, про значіння У. Н. Союзу, про користі, що випливають із союзових грамот, про причини, чому ще не всі українці належать до У. Н. Союзу, та про те, як приєднувати молдь до У. Н. С. По його промові голова заявив приявним, що коли хто має які запити, то може їх ставити до бесідників. Дехто справді ставив запити і на них діставав вичерпні відповіді. Накінець порушено справу створення молодечого відділу у Вунсокеті. Розвинулась обширна дискусія, в якій рішено цю справу відложити, а то тому, що над нею повинна радити також молодь.

Степан Бардачевський,
Іван Кокольський,
секретарі.

КАНДИДУЄ.

Нюйорські републиканці висувають як кандидата на уряд президента Злучених Держав у 1940. році прокуратора Томаса Е. Дюія.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Річні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181., відбудуться в суботу, 2. грудня, в годині 4. пополудні в У. Н. Домі на Компилай Гил. Обовязком кожного члена прийти начас, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір нового уряду на 1940. рік. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглости. Хто має кандидата на члена до У. Н. Союзу, проситься привести на збори, а ми його радо впишемо. Не приявний член буде караний. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Річні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158., відбудуться в суботу, 2. грудня, в год. 8. вечером, в гали У. Н. Дому, 216-18 Ґренд Стр. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів конче прибути начас, бо маємо багато важних справ до вирішення, як рівнож і вибір уряду на 1940. рік. Довгуючих членів проситься вирівняти ралеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член підлягає карі після статуту. — П. Дубовецький, предс.; І. Паґут, кас.; М. Баглай, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 67., відбудуться в суботу, 2. грудня, в годині 7. ввечір, у St. Boniface Hall, 435 Main St., Paterson, N. J. Просимо всіх членів на ці збори, бо будуть важні справи. — Петро Криловський, предс.; Іван Бурнас, секр.; Сергій Вінярський, кас.; Стефан Сосовський, рек. секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Річний мітинґ Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96., відбудеться в неділю, 3. грудня, в годині 2. пополудні, в гали церковній, 7 Carson St. SS. Всі члени повинні явитися. Буде вибір нового уряду на 1940. рік. — Іван Войтович, предс.; Дмитро Василик, секр.-кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Українського Національного Запомогового Тов. Дністер, від. 361., відбудуться 2. грудня, точно в 8. годині ввечір, під ч. 217-219 Іст 6. вул. Обовязком кожного члена є, щоби його довг був вирівняний на цих зборах, бо фінансовий секр. замикає книги, щоби приготовити до контролі. Котрий член чи члениця цього не сповнить, тратить користи в Тов., а то право голосу і вибору, бо при кінці місяця грудня відбудуться річні збори, тож щоб не було нарікання, що не проголошено як слід. Хто має нових членів, просимо привести їх перед отворенням зборів, подати точну адресу нового члена, чи старого члена зміну адреси. На зборах є справа і коли котрий член чується з провиною на урядника, а зборах місце до спростування. Повідомлення висилається, а котрі члени збувають нарікканням, що ніби не отримали повідомлення карткою, чи то не доглянув проголошення в часописи. На то кожний член має Тов. статут і він вказує усім членам дорогу, куди іти і сповняти дані приписи і приречення. Сповняйте це, що говорить статут, тоді буде сповнений обовязок члена, бо уряд виконує це, що члени на зборах ухвалять. — Т. Ґулька, рек. секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Річний мітинґ Тов. Січ, від. 136, відбудеться в неділю 3. грудня 1939., точно в годині 1. пополудні, в гали парохіяльній, 220 Джень ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітинґ, бо буде справоздання секретаря, касієра й контр. комісії за цілий рік і буде вибір уряду на 1940. рік. Котрий член не буде на цім мітинґу, буде підлягати карі. Проситься членів, щоби привели принаймні 10 нових членів до Батька-Союзу. — Йосиф Сус, предс.; Іван Копко, кас.; Василь Копко, секр.

В суді.

Суддя: То страшне! Такий старий чоловік і ще краде! Як вам не соромно?

Обвинувачений: Пане „радцо", щож я зроблю! Коли я був малий, то мені казали: „Такий малий, а вже краде", а тепер, коли я вже старий, пан суддя знову мені це випоминає. Колиж я властиво маю красти?!

ЧИМ БІЛЯТЬ ПОЛОТНА ПО ФАБРИКАХ.

До біления шовку й соломи вживають по фабриках сірчаної кислоти, бо сильніші білила ушкоджують шовк та плетінки з соломи. Але папір по папірнях, полотна та бавовняні матерії по фабриках, що виробляють матерії, білять хльором. Від хльору побіліє всяке забарвлення, крім такого, що має в собі вуглець, як от, наприклад, друкарське чорнило.

ВОЛИ І ТЕЛЯ

Повагом рушили воли
Великі круторогі
І сумно плуг свій потягли
Ліниво до дороги.

Аж тут телятко їм мале
Дорогу забігає,
То мах хвостом, то зирк, то
фирк
І так їм повідає:

„Ах, як хотіло би й я
Таке щасливе бути,
Щоб я могло також, як ви,
Ярмо таке тягнути!

„Які щасливі ви, воли!
У вас ярмо новеньке
До сонця гарно так блищить,
Таке все чепурненьке!"

„Ех ти мале, дурне теля!
Аж рикнув віл зо злости,
Не знаєш, як нас від ярма
Болять карки і кості!

„І може бути це ярмо
Все золотом окуте,
Однакий з того нам хосен:
Ми мусимо тягнути".

Микита Магир.

ФІНСЬКА АРТИЛЕРІЯ ЗДОЕЖ РОСІЙСЬКОЇ ГРАНИЦІ.

З ФІЛЬМИ

Надзвичайний успіх українських звукових фільм „Галичина" і „Гуцульщина".

Два дні (субота і неділя), 18. і 19. листопаду ц. р., українське громадянство в Ню Йорку мало надзвичайну нагоду поràз перший бачити т. з. репортажові фільми („травелог шов") під назвою „Галичина" і „Гуцульщина", випродукувані вперше українською фільмовою спілкою „Калина" з осідком у Ню Йорку.

Вище згадані фільми „Галичина" і „Гуцульщина" є властиво зняті, так би сказати, живцем (не штучно) з життя наших братів у Галичині і на Гуцульщині. Укр. Фільмова Спілка „Калина" взяла собі за ціль дати змогу нашому громадянству, а головно тут родженій молоді, познайомитися з життям, звичаями й обичаями наших братів у Рідному Краю.

Зовсім радо можна привитати оті може одинокі документальні українські звукові фільми з рідних сторін, що були висвітлені в Ню Йорку. Не зважаючи на великі труднощі спровадження згаданих фільм до Америки, згадана фільмова спілка дає чудову нагоду нашій еміґрації бодай на екрані побачити наші рідні сторони.

Перед початком висвітлення вище згаданих фільм п. М. Новак, голова спілки, в короткій промові привитав сердечно присутніх ущерть заповненої салі „Карпатія" і щиро без жадних додатків і штучних реклям переказав зміст фільм, підчеркуючи, що не є це фільми, знимані за згори написаним сценарієм, а фільмовані випадково, нераз серед трудних обставин і перешкод (з боку польської влади в той час) і тому треба ставитися до тих фільм так, як їх знято. І фактично несповна дві години висвітлення вище згаданих фільм присутні на салі з захопленням слідили за перебігаючими картинами на срібному екрані і переносились думками під рідні стріхи, на рідні поля, в рідні незабуті сторони, де колись вони росли — виростали.

На екрані неначе в сні пересувалися ріжні картини від нашого славного історичного Львова через широке Поділля аж ген далеко до Зелених Карпат... І неодному з присутніх на вид рідних сторін з радости і туги за Рідним Краєм покотилася сльоза... А згодом, при висвітленні якоїсь веселої картини, по салі покотився щирий веселий сміх. Час від часу чутно було шепучі запити: „мама, вав із дет?". І чуєте, як мама в коротких притишених словах старається пояснити, і звичайно кінчала: „вдома розкажу тобі більше"! А вернувшись додому, не в одній родині довго вніч говорили, розказуючи дітям про Рідний Край... А й було що розказувати, бо в тих фільмах є дуже багато ріжних, цікавих картин. Наприклад, бачите на екрані ріжні галицькі міста, села, працю людей по селах, почавши від жнив аж до домашньої роботи, такої, як от молочення (ціпами), мелення муки на жорнах і т. д. А далі бачите непроглядні маси (тисячі) української молоді ріжних спортових орґанізацій, які в прекрасних спортових і в українських народніх строях маніфестують свою силу ріжними походами та ґімнастичними вправами.

А коли говорити про фільму „Гуцульщина", то тут іще кращі картини. Є тут прекрасні уривки з гуцульського весілля, чудові гуцульські танці, дуже милі мельодії гуцульських трембіт, гарні сцени свячення пасок на український Великдень. А далі бачите, як гуцули святкують „Ніч під Івана Купала" і багато інших цікавих сцен. Уже сама природа нашої славної Гуцульщини робить ту фільму дуже багатою.

Обидві вище згадані фільми є звукові. Звукові тим, що є гарні (відповідно до сцен) пісні і музика.

Щиро вірю, колиб іще раз була нагода бачити ті самі фільми у нас у Ню Йорку, то неодні, що вже бачили, ще раз пішлиб глянути бодай на екрані, може востанне, на свої рідні сторони.

З приводу цього зовсім слушно належиться подяка п. Н. Новакові за одинокі, того роду, правдиво зняті картини в Галичині і на Гуцульщині та щире побажання фільмовій спілці „Калина" гарних успіхів, бо це буде заохотою до дальшої корисної праці на фільмовім полі для добра і звеличання нашого фільмового мистецтва.

Користаючи з тої нагоди, думаю, що не буде зайвим іще раз порушити справу найновішої нашої культурно-мистецької ділянки, спеціяльно на американському континенті, а саме справи нашої фільмової індустрії.

Як почалась і як велась наша фільмова індустрія в Америці, чи то в Канаді, можна про це писати цілі томи фільмового сценарія, освітленого з кожного боку і це є знане майже кожному, хто в останніх роках слідив і цікавився ходом нашої фільмової індустрії. Вислід такий, що нині маємо низку фільмових продукцій, без ріжниці ким, як і де продуковані.

Свого часу на сторінках нашої преси були порушені критичні завваги відносно деяких наших фільмових продукцій. І можна сказати, що деякі з тих завваг були раціональні, що може заставило, чи заставить заінтересованих у тій справі більш серіозно і віддано братися за творення правдиво мистецьких українських фільм.

Було би бажаним, колиб заінтересовані в тій справі забирали голос на сторінках нашої преси. Тоді булоб можна широко висвітлити всі ці справи для добра будучих українських фільмових продукцій в Америці.

І. К.

З ДАЛЕКОГО СХОДУ.
Карвет Велс, відомий подорожний, приїхав недавно до Ню Йорку з Далекого Сходу й привіз маленьку азійську серну. З ним його жінка.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 22. листопаду 1939. помер у Пасайку, Н. Дж., довголітній член Тов. Укр. Січ, відділу 182. У. Н. Союзу в Клифтон, Н. Дж.,

СТЕФАН КУЦАК.

Походив зо села Стриганка, повіт Камінка Стр., Галичина, Західня Україна, де родився 15. листопаду 1884. Помер несподівано на удар серця, проживши 55 років. До Злучених Держав приїхав 1909. р., до У. Н. Союзу вступив 4. січня 1919 р., був членом 21 рік.

Похорон відбувся в суботу, 25. листопаду, при участи родини, знайомих та членів Тов. Укр. Січи, від. 182., з дому жалоби до укр. прав. церкви св. Вознесення, а з церкви на вічний відпочинок. Похоронено на цвинтарі св. Петра і Павла.

Покійний був тихої вдачі. У відділі занимав уряд тростіса. Покійний полишив у смутку сина Івана, жонатого, дві дочки: Марію і Анастасію, й одну внучку.

Нехай прибрана земля буде Йому пером! В. Й. П.!

Г. Яськів, секр.

ЧАСОМ ПАДЕ І РИБНИЙ ДОЩ.

Вже нераз траплялися такі випадки, що на землю падав „рибний дощ". Падали разом з дощем дрібненькі рибки. Таке трапляється тільки у теплих полудневих країнах, де часом звіваються страшенно сильні вихри, звані торнадами. Коли звіється такий вихор, званий водною трубою, над водою, де пливає близько під водою риба, то вихор втягає в себе воду разом з рибою, і вода наче сикавкою летить високо в повітря, і верхом водної труби розлітається на всі боки. І так падає рибний дощ часом навіть і кілька миль від місця, над яким пролетіла водна труба. Раз біля Неаполю, в Італії, падав за водною трубою і помаранчевий дощ. Очевидно, що водна труба була поглотила в себе десь великий склад помаранч.

—o—

Мухи .

Учителька приїхала в літі на село. Найбільше докучили їй мухи.

— Ґаздинько, — каже, — все булоб тут добре, як би не ті нещасні мухи. Чи вони все так докучають?

— Не все, тільки при їжі. Цілий день сидять на гною.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(29)

Струя води швидко несла на своїм хребті човен з нашими подорожними. Тарзан керувався радше інстинктом, ніж зором, щоб відвернути човен від зудару з якоюсь скалою. Та що було перед ними, ніхто не знав. Наосліп гнались вони вперед, немов у пащу самого люципера. Але іншого виходу не було.

Вони були забавкою в руках елементарних сил. Тарзан знав, що з елементарними силами можна боротись і нераз осягати перемоги. Тому він не дармував, а пильно за всім слідкував. Втім він доглянув перед собою трошки світла. Воно скоро більшало і поки вони очутились, човен виїхав з тунелю на денне світло.

Але мала була з того потіха. Довкруги далі сторчали високі скелі, а ріка далі немов бішена рвала човен наперед. Не було де та біля чого зупинити човна. Пері оглядав чудову природу і завважив: „Щастя, що бодай ті чорти далі за нами не женуться". Та зовсім іншої думки був Тарзан.

Він журився тим, що дикуни їх опустили. Бо він знав занадто добре нетри, щоб вірити в переляк дикунів. Вони могли лише хвилево перелякатись наших подорожних. Проте вони слідкувалиб за ними, хочби здалека, якби не якась інша причина. „Коли вони зовсім зникли, то значить якась інша небезпека лежить перед нами", завважив він.

